پرۆژەی بیکەر-هامڵتۆن
لەقازانجی کێیە؟

نەوزادی موهەندیس
Nawzad_mohandis@yahoo.com

❖ وەك ئاشكرایە((لیژنەی لێكۆڵینەوە لە بارودۆخی عێراق)) كە لە ئێستادا بە لیژنەی بیكەر_هامڵتۆن دەناسرێت لە مانگی 2006/4 وە پێكهێنراوە و كارەكانی لەماوەی ئەم 7 مانگەی ڕابوردودا بەنهێنی ئەنجام داوە و لەو ماوەیەدا بۆ گوێگرتن و وەرگرتنی بیرو ڕا جیاوازەكانی كەسایەتیەكانی عێراق و ناوچەكە و ئەورووپاو ئەمریكا 176 كەسایەتیان بینیوە لەهەموو نەتەوەكانی ناوعێراق بە كوردو عەرەب و توركومان وئاشوری و یەزیدی بە ئیسلام و مەسیحیەوە و بە سونە و شیعە مەزهەبیشەوە و لەنێو كوردا تەنها چاویان بە مام جەلال و د.بەرهەم و هۆشیار زێباری كەوتوە . بەلاَم سەردانی كوردوستانیان نەكردوە و هەموو ئەو گەشە و پێشكەوتن و ئارامیەو ئەو سیستەمە دیموكراسی و ئازادیەی كوردیان لەسەر زەمینەی واقع چاو پێنەكەوتوە كە ئەمەش بۆ خۆی هۆكار و فاكتەری شاراوەی لە پشتەوەیە! هەموو ئەو كەسایەتیانەی كە لیژنەكە چاویان پێیان كەوتوە بریتیی بوون لە كۆنە لێپرسراو و سەفیر و پیاوانی دەوڵەتی لەسەدەی ڕابووردو ئێستادا لە وولاَتانی سونەمەزهەبی عەرەبی و كەنداویەكان و ئێران و توركیاو ئیسرائیل و ئەورووپیەكان و ئەمریكیەكانیش بە سەرۆك بۆش و تۆنی بلێریشەوە. ئەنجام گەیشتنە نوسینی 79 خاڵ وەك ئامۆژگاری و ڕێگە پیشاندەر بۆ حكومەتەكەی سەرۆك بۆش بۆ گرتنە بەری و جێبەجێكردنی بەمەبەستی گۆڕینی ستراتیژ و سیاسەتەكانی لە عێراق و تەنانەت ناوچەكەشدا بۆئەوەی ئەمریكا بەسەركەوتوویی لەو گێژاوە و ئاڵۆزیەی تێیكەوتوە دەربچێت.ئەوەبوو لە ڕۆژی 2006/12/7دا بەرەسمی تەسلیمی سەرۆك بۆشیان كرد .لیژنەكە لە 10 كەسایەتی ناسراو و شارەزاو سیاسەتمەتداری ئەمریكی پێك هاتوە كە لە حكومەتە جیاوازەكانی كۆماری و دیموكراتخوازەكانی سەدەی ڕابووردودا لێپرسراوێتیان هەبوە و یەكێك بونە لە ناوەندی بڕیارەكان و جێمس بیكەر (وەزیری پێشووتری دەرەوەی حكومەتی بۆشی باوك) بوە و نیل هاملتۆنیش لە حەفتاكاندا وەزیری بەرگری دیموكراتخوازەكان بوە و هەمووشیان تەمەنیان لە سەروو 70 ساڵیەوەیە.

ڕاستەو خۆو دوابەدوای بلاَوبونەوەی ناوەڕۆكی ڕاپۆرتەكە سەرۆك بۆش بە(توندی) ناوبردو وەزارەتی دەرەوەش بەشێوەیەكی گاڵتەجاڕی لەبارەیەوە دوان و لەلایەن زۆرینەی عێراقیەكانیشەوە كە 80٪ ی گەلانی عێراق پێك دێنن هەر لە سەرۆك كۆمار و لیستی شیعەكان و حكومەت وپەرلەمان و هەندێ لە توركومانەكان و ...هتد بە ناتەواو و پێشێلكاری سەروەری و دەستوری عێراقیان دایە قەڵەم و دژی وەستانەوە , بەلاَم كەمینەی سونە مەزهەب كە 20٪ ی گەلانی عێراق پێك دێنن ڕازیبون لە ڕاپۆرتەكە , بەهەمان شێوەش وولاَتانی ئێران و توركیاو سوریاو و عەرەبەكانی كەنداو و سونە مەزهەبەكانیش ڕازیبوون بە ڕاپۆرتەكە . بەم شێوەیە دەبینین كە ئەم ڕاپۆرتەی تایبەتە بە بارودۆخی عێراق و ئەمریكاش ڕاستەوخۆ بەرپرسیارە لە جێبەجێكردنەكەی نارازین بەلاَم كەمینەیەكی ناوخۆی و وولاَتانی خاوەن بەرژەوەندی ناوچەكە لێیرازین كە خاوەن مەسەلەكە نین ..

- لێرەدا ئەو پرسیارانە سەرهەڵدەدەن كە ئایا ئەم ڕاپۆرتە لە سوودو بەرژەوەندی كێیە؟ئایا لە بەرژەوەندی زۆرینەی عێراقیەكانە یان كەمینە؟ئایا لە بەرژەوەندی ئەمریكایە یان وولاَتانی ناوچەكە؟ ئایا ڕاپۆرتەكە بەگیانی ئەم قۆناغ و سەردەمە نوسراوە یان بەگیانی حەفتاكانی سەدەی ڕابووردوو ؟

لەوەڵامی ئەم پرسیارانە و دەیانی تریش دەڵێین سەرەتا بیکەرو هاملتۆن نمایندەی قۆناغێکی ڕابووردووی سەدەی بیست دەکەن کە ململانێی سەرمایەداری و سۆسیالیستی لەئارادابوە و جەنگی سارد لە گەرمەیدا بوە و ئەوان دەرچووی قوتابخانە کلاسیکیەکانی سەدەی ڕابووردوون و لەنوسینی ڕاپۆرەتەکەشدا بەهەمان ڕۆحیەت و تەوژمی جاران نوسیویانە و بیریان کردۆتەوە و لە دونیاو گۆڕانکاریەکانی ئەم قۆناغ و سەدە نوێیە بەتەواوەتی نەگەیشتوون, جیمس بیکەر لەکاتی حوکمی بۆشی باوکدا نەیتوانی رژێمی بەعس بڕوخێنێت و ڕاپەڕینی گەلانی عێراقی شکست پێهێنا لە ساڵی 1991 دا و دواتر و دوای 12 ساڵ دانیان بەهەڵەکانیاندا ناو لە سەردەمی بۆشی کوڕدا و حکومەتی کۆمکاریەکاندا ئەو هەڵەیەیان ڕاست کردەوە کەچی هەر خۆشێتی ئێستا داوادەکات گەورە بەرپرسانی بەعس بگەڕێنەوە دەسەلآت بەبیانوی شارەزاییان لە ئیدارەدا ئەمە چ دوو فاقی و دوو ڕوویەکە یان بەرژەوەندی پارەو دەسکەوتی شەخصی ڕۆڵ دەبینن.بەبێ گوێدانە ئەو هەموو تاوانانەی کە ئەو تاوانبارانە دژی زۆرینەی گەلانی عێراق ئەنجامیان داون.

جاڕاپۆرتێك کە زۆرینەی داواکاری و مافە ڕەواکانی شیعە و کورد کە زۆرینەی گەلانی عێراقن جێبەجێ نەکات ئەدی لە بەرژەوەندی کێ دایە ؟ ئاشکراشە لە سیستەمی دیموکراسیدا هەمیشە زۆرینە خاوەن ماف و دەسەلآتن نەك کەمینە بۆیە لێرەدا دەڵێین کە ئەم ڕاپۆرتە کە هەرچەندە مولزەمیش نیە کە حکومەتی سەرۆك بۆش جێبەجێیان بکات بەلآم بۆ خۆی مەترسیەکە و زەنگێکی ترسناکە بۆ بەرژەوەندی و داهاتووی شیعە و کورد لە عێراقدا و تەنها و تەنها لە بەرژەوەندی کەمینەی عەرەبی سونە مەزهەبە و بۆ ئەوەی جارێکی تر و دوای چەندین سەدە لە دەسەلآت هەمدیسان بگەڕێنەوە سەر حوکم و کەمینەیەکی زۆر کەم حکومی زۆرینەی شیعە و کورد بکەن کە بەپێچەوانەی هەموو بنەما دیموکراسیەکانە و دووبارە کردنەوەی هەڵەی 60 ساڵی سیاسەتەکانی ئەمریکایە لەم ناوچەیەدا کە پشتگیری کەمینەی دەسەلآتی دیکتاتۆری و بنەماڵەکان و کۆنە پارێزەکانیان دەکرد لەسەر حسابی دیموکراسی و چەسپاندنی لە ناوچەکەدا .بەهەمان شێوەش لە بەرژەوەندی وولاتانی سونە مەزهەبی عەربیە وەك ئوردون و میسر و وولآتانی کەنداو کە لە ئێستادا بە ئاشکراو بەنهێنی و بە پارە و مەعنەوی هاوکاری و پشتیوانی تیرۆریستان دەکەن بەناوی مقاوەمەتەوە .

❖ لەم ڕاپۆرتەدا ئەوەی تایبەتە بەکوردەوە چەند خاڵێکی گرنگن و بە هێڵی سوور دادەنرێنت بۆ سەر بەرژەوەندی و ئایندەی کورد ئەوانیش :

کەمکردنەوەی دەسەلآتی هەرێمەکان و زیادکردنی دەسەلآتی مەرکەزە و بەمەش سیستەمی فیدڕاڵی دەکەوێتە بەر مەترسی هەڵوەشاوەنەوە . هەروەها نەمانی میلیشیایە کە هـ.پ.م ش بە میلیشیا دادەنێن و هەموو دەسەلآتەکان دەدەنەوە دەست سوپای عێراقی , هەروەها کۆنترۆڵکردن و مامەڵەکردنی نەوت و سامانە سروشتیەکانە لەلایەن مەرکەزەوە نەك هەرێمەکان., وەگرنگترین خاڵیش دواخستنی مادەی 140 ی دەستورە کە تایبەتە بە شاری کەرکوك و خانەقین و شەنگار و مەخمور و ...هتد .کە هەموو خەباتی کوردایەتی لەسەر ئەم جێگەیانە پەکیان کەوتوە . بۆیە ئەم چەند خاڵە ڕاستەوخۆ دژی بەرژەوەندی و ماف و خەباتی کوردایەتیە و نابێت سەرکردایەتی کورد بەهیچ مساوەمە و سازشێك ڕازیببێت و ڕێگە بدا کە ئەو خالآنە جێبەجێبکرێت. وپێویستە کورد لە سەرۆکایەتی هەرێم و پەرلەمان و حکومەت و پارتە سیاسیەکان و کۆمەڵە و ڕێکخراوە پیشەیی و مەدەنیەکان و سەرجەم جەماوەریش هەڵمەتێکی ناڕەزایی دەربڕن لە ئیمزا کۆکۆردنەوە و خۆپیشاندان لەناوخۆی کوردوستان و ئەورووپاو ئەمریکا و دونیادا ڕێك بخەن و سەرکردایەتی سیاسیش هەڵمەتێکی چڕ و پڕی سیاسی و دیپلۆماسی ڕێك بخەن بۆ ئەمریکا و ئەورووپا و ناوچەکە بۆ دەرخستنی ڕاستیەکان و هەموو هەوڵ و هیمەتێك بنوێنن بۆ سەرنەگرتن و ڕێگە گرتنی جێبەجێکردنی ئەم ڕاپۆرتە .

ئەگەر نا ئەوا مێژووی ڕەشی سەدەکانی ڕابووردوومان بە خوێناوی ترین و مەترسیدارترین شێواز خۆی دووپات دەکاتەوە و هەموو ئەو خەبات و دەسکەوتانەی کە وەدەست هاتوون لە کیس دەچن و سەدەی بیست و یەکەیشمان بەدەردی سەدەی بیستی داگیر و دابەشکردنی کوردوستان دەچێت .